

klasa 3

Język polski. Gimnazjum

Teresa Kosyra-Cieślak

Rozkład materiału i plan wynikowy

JEST
TYLE
DO
POWIEDZENIA!

Wydawnictwo Piotra Marciszuka STENTOR

WARSZAWA 2011

Plan realizacji materiału z języka polskiego w klasie 3 (plan wynikowy)

Kształcenie w zakresie podstawowym – 5 godz. tygodniowo.

✓ Materiał, który należy zrealizować przed egzaminem, obejmuje 4 działy tematyczne wraz z lekturami oraz moduł powtórzeniowy (w sumie około 100 godzin). Na każdy dział (odpowiadający rozdziałowi podręcznika) przypada około 15 godzin (wraz z powtórzeniami, sprawdzianami i pracami klasowymi). Odrębną pulę godzin (około 15) należy zaplanować na analizę dłuższych utworów literackich czytanych w całości oraz na omawianie filmów. Druga część podręcznika – oprócz modułu powtórzeniowego (około 25 godzin) – zawiera materiał dydaktyczny, który nauczyciel może wykorzystać, zagospodarowując czas po egzaminie gimnazjalnym (ok. 40 godzin) na utrwalanie wiedzy, doskonalenie umiejętności, syntezy itp.

Materiał – zagadnienia	Orientacyjna liczba godzin	Część podręcznika
◆ 4 bloki tematyczne odpowiadające 4 rozdziałom podręcznika ◆ lektury omawiane w całości ◆ sprawdziany, prace klasowe	75 (w tym – lektury ok. 15 godzin)	1
◆ moduł powtórzeniowy	25	2
◆ utrwalanie, synteza i doskonalenie umiejętności ◆ poszerzanie materiału	40	2
◆ bilans godzin	140	

✓ Dłuższe lektury (czytane w całości) są przypisane do konkretnych działów, ale nie są ich integralnymi częściami. Ich umiejscowienie w planie jest podyktowane zasadą: najpierw inicjujący fragment, po pewnym czasie – całość, dlatego te same utwory pojawiają się zawsze dwukrotnie. Przeczytanie i omówienie ciekawego fragmentu ma na celu zainteresować uczniów lekturą, zachęcić do jej poznania w całości. Jeśli nauczyciel uzna, że czas pozostawiony na przeczytanie lektury jest zbyt krótki, może jej omówienie przesunąć bez trudu w czasie.

✓ Liczba godzin podana w drugiej kolumnie odnosi się do całego zagadnienia; jeśli jest ich więcej niż 1, mogą być rozdysponowane na kilka lekcji.

✓ Zapisy w pierwszej kolumnie sygnalizują tematykę i problematykę lekcji. Mogą (ale nie muszą!) być wykorzystane w sformułowaniu tematu.

Tematyka i problematyka lekcji	L. g.	Lektury i inne teksty kultury; (teksty podstawowe i konteksty)	Wymagania z zakresu kształcenia literacko-kulturowego i kształcenia językowego	
			Wymagania na poziom podstawowy Uczeń:	Wymagania dodatkowe na poziom ponadpodstawowy Uczeń:
1.Lekcja wprowadzająca: czego i jak będziemy się uczyć w trzeciej klasie. Egzamin gimnazjalny i wymagania.	1	Podręcznik, zeszyty ćwiczeń, przykładowe testy egzaminacyjne. Spis treści, objaśnienia.	<ul style="list-style-type: none"> – określa ogólnie na podstawie spisu treści, co obejmuje program języka polskiego w trzeciej klasie – wyjaśnia pojęcia: <i>kultura, komunikacja</i> – wie, co będzie badane na egzaminie gimnazjalnym (ogólnie) 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się na temat zawartości podręczników do języka polskiego, zamieszczonych w nim tekstów, ilustracji, ćwiczeń itp.
Łącznie	1			

1. Pamięć i wspólnota

- Ślady przeszłości.
- Pamięć zbiorowa i jej nośniki.
- Pomniki i fotografie.
- Świadkowie historii.
- Ćwiczenie pamięci.
- Pamięć w literaturze.

1. Ocalić od zapomnienia	2	<p>Fotografie z podręcznika T. Zieliński <i>Co było, tego nie ma?</i> M. Kula <i>Nośniki pamięci historycznej</i> (fragm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa, jakie fakty, postacie itp. przechowuje pamięć zbiorowa – wypowiada się na temat sposobów upamiętniania i kultywowania postaci, wydarzeń, dat itp. utrwalonych w pamięci zbiorowej – przedstawia znane ceremonie i święta będące wyrazem pamięci zbiorowej – omawia fakty i postacie upamiętniane w miejscowości (regionie), w którym mieszka – omawia specyficzną obrzędowość własnej szkoły (miejscowości, parafii) – gromadzi słownictwo i związki frazeologiczne związane z wyrazami: przeszłość, historia, pamięć i upamiętnianie; poprawnie je stosuje w swoich wypowiedziach – wyjaśnia, czym jest pamięć historyczna, i wskazuje różne jej nośniki – czyta ze zrozumieniem wypowiedź argumentacyjną; wskazuje tezę i argumenty – przedstawia własne odczucia i refleksje związane z nośnikami pamięci historycznej w swoim otoczeniu – wyjaśnia, czym jest dedykacja i jakie znaczenia oraz wartości sygnalizuje – pisze rozbudowaną dedykację, adekwatną do sytuacji i adresata 	<ul style="list-style-type: none"> – określa, czym jest pamięć zbiorowości i czym się różni od pamięci jednostkowej – wnioskuje, jakie znaczenie dla wspólnoty (np. narodowej, lokalnej) ma pamięć zbiorowa – wyjaśnia symbolikę obrzędowości własnej szkoły (miejscowości, parafii) – uzasadnia, że należy badać własną przeszłość (rodzinną, narodową itp.), i podaje, jakie wartości się z tym wiążą – poprawnie i precyzyjnie stosuje synonimy wyrazów: przeszłość, historia, pamięć i upamiętnianie – wskazuje obecność nośników pamięci w najbliższym otoczeniu i rekonstruuje związane z nimi wydarzenia – pisze oryginalną, urozmaiconą stylistycznie dedykację, wzbogaconą sentencją lub cytatem
--------------------------	---	--	--	--

<p>2. Pomniki – strażnicy pamięci</p>	<p>2–3</p>	<p>Fotografie cmentarzy różnych grup etnicznych i wyznań A. Melbechowska-Luty <i>Posąg księcia Józefa</i> J. Kossak <i>Portret księcia Józefa na koniu</i> B. Thorvaldsen <i>Pomnik księcia Józefa Poniatowskiego</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje nagrobki na cmentarzach różnych wyznań i kultur, określa symbolikę przykładowych inskrypcji, formuł, znaków – opisuje nagrobki na cmentarzu (cmentarzach) w swojej miejscowości; odczytuje zawarte na nich informacje – przedstawia cele projektu Pamięć Świata i wypowiada się na jego temat – znajduje w internecie informacje o polskich zabytkach na liście Pamięci Świata – czyta ze zrozumieniem teksty popularnonaukowe i znajduje w nich wskazane informacje; wykorzystuje je do opisu omawianych dzieł sztuki – porównuje różne sposoby przedstawiania postaci historycznej (pomnik, malarstwo) – na wybranych przykładach (np. postać księcia Józefa Poniatowskiego) określa, jakie wartości wiążą się z pomnikami i portretami postaci historycznych – poprawnie stosuje synonimy wyrazu <i>pomnik</i> oraz związki frazeologiczne, w których one występują – tworzy wyrazy pokrewne do wyrazów <i>pamięć</i>, <i>pamiątka</i>, <i>pomnik</i> i poprawnie stosuje je w swoich wypowiedziach – poprawnie odmienia i zapisuje rzeczowniki zakończone na <i>-ua</i> – zna zasady szyku wyrazów w związkach rzeczownika z przymiotnikiem – redaguje urozmaicony kompozycyjnie i stylistycznie opis pomnika (np. znajdującego się w okolicy) 	<ul style="list-style-type: none"> – określa, co mówią cmentarze o społeczności (lub społecznościach) zamieszkujących dany teren – analizuje pod tym kątem cmentarze w swojej miejscowości i okolicy – podaje własne propozycje dokumentów, jakie powinny się znaleźć na liście Pamięci Świata; uzasadnia wybór – posługuje się słownictwem użytym w czytanych tekstach (opis dzieła sztuki, pamięć i upamiętnianie) – buduje wypowiedź argumentacyjną związaną z czytаныmi tekstami; formułuje tezę i podaje argumenty – odczytuje symbolikę pozy, gestu i stroju postaci przedstawianej na pomniku lub obrazie – redaguje opis pomnika, uwzględniający symbolikę dzieła
---------------------------------------	------------	--	---	--

3. Po co nam fotografie?	1	A. Christie <i>Dlaczego ludzie przechowują fotografie?</i> Fotografie z podręcznika oraz albumów rodzinnych uczniów	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zdjęcia z albumu rodzinnego (własne lub przykładowe z podręcznika); określa, dla kogo i jakie mogą mieć znaczenie; przedstawia związane z nimi własne uczucia – czyta ze zrozumieniem teksty dotyczące omawianej tematyki, znajduje w nich potrzebne informacje i wykorzystuje w wypowiedziach własnych – wykorzystując informacje z czytanych tekstów, podaje różne przyczyny i cele, dla których ludzie gromadzą fotografie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, od czego zależy intensywność odbioru fotografii – zestawia czytane teksty i porównuje zawarte w nich informacje
4. Składnia	2		<ul style="list-style-type: none"> – podaje podstawowe informacje o składni języka polskiego (powtórzenie i synteza) – porównuje składnię zdań języka mówionego i pisanego – porządkuje wiedzę o zdaniach złożonych podrzędnie, wymienia ich rodzaje i podaje przykłady – rozpoznaje rodzaje zdań złożonych w podanych tekstach (rozdziela rodzaje zdań złożonych podrzędnie i współrzędnie, rozumie ich funkcje w wypowiedzi) – wskazuje sposoby doskonalenia wypowiedzi przez stosowanie określonych typów zdań (np. dynamizacji wypowiedzi, czynienia jej bardziej przejrzystą itp.) – określa, jakie cechy składni są typowe dla tekstu naukowego, a jakie dla prasowego (na przykładach) 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje wypowiedzi, w których przeważają określone typy zdań (np. złożonych podrzędnie, współrzędnie itp.) – analizuje wskazane teksty ze względu na rodzaje występujących w nich wypowiedzi – określa (na przykładach), jak na charakter wypowiedzi wpływa określony typ zdań (np. długich lub krótkich, złożonych podrzędnie i współrzędnie) – przeredagowuje teksty, zamieniając zdania złożone na pojedyncze i odwrotnie lub wprowadzając określone typy zdań

5. Żywi świadkowie historii	1	M. Kuckenburger <i>Zanim narodziło się pismo</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem tekst informacyjny, relacjonuje go, wyszukuje wskazane informacje – podaje znaczenia terminów i słownictwa specjalistycznego obecnego w czytanej wypowiedzi (w razie potrzeby korzysta ze słownika) – w czytanej tekście wskazuje opinie i informacje o faktach – wyjaśnia, w jaki sposób przekazywano pamięć o postaciach i wydarzeniach przed narodzinami pisma – wyjaśnia, kim byli starożytni Egipcjanie i jaką rolę odgrywali w swoich społecznościach 	<ul style="list-style-type: none"> – posługuje się słownictwem użytym w czytanych tekstach – buduje wypowiedź argumentacyjną związaną z czytаныmi tekstami; formułuje tezę i podaje argumenty – przedstawia, jak rozwój cywilizacji wpłynął na sposoby przekazywania pamięci zbiorowej
6. Historia mówiona	2	E. Południk <i>Historia dla wnuka</i> Reportaż radiowy M. Skawińskiej <i>Odwiedziny</i>	<ul style="list-style-type: none"> – relacjonuje wysłuchany reportaż; przedstawia związane z nim swoje odczucia i refleksje – określa, jakie korzyści przynosi dialog międzypokoleniowy (ludzi starych i młodych), co każda ze stron może zaoferować drugiej – nazywa wartości związane ze spotkaniami pokoleń – wyjaśnia sformułowanie „historia mówiona” – określa, jaką wartość dla przekazu historycznego mają relacje świadków wydarzeń – uczestniczy w debacie klasowej na temat różnych sposobów traktowania wiedzy o historii (obiektywne fakty a ludzkie emocje; historia „bliska” itp.); ustosunkowuje się do tezy, przedstawia swoje sądy i opinie, podaje argumenty i kontrargumenty; popiera je dowodami – rozpoznaje reportaż radiowy jako gatunek publicystyczny – wyjaśnia, czym jest reportaż radiowy i podaje jego najważniejsze cechy 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy dłuższe wypowiedzi argumentacyjne związane z reportażem i czytаныmi tekstami (wykorzystuje zawarte w nich informacje) – wypowiada się na temat różnych sposobów zdobywania wiedzy o historii; podaje – *przeprowadza wywiady ze starszymi osobami na temat ich pamięci o wydarzeniach historycznych; scala pozyskany materiał, przygotowując prezentację na ten temat – porządkuje argumentację, ustosunkowuje się do wypowiedzi adwersarzy – ocenia wagę argumentów (własnych i cudzych) – przemawiając, stara się świadomie posługiwać mimiką i gestykulacją – określa, jakie środki wyrazu są charakterystyczne dla reportażu radiowego

7. Jak doskonalić pamięć?	1	J. de Rotrou <i>Właściwy poziom motywacji</i> Techniki zapamiętywania (materiał z podręcznika)	<ul style="list-style-type: none"> – znajduje potrzebne informacje w czytanych tekstach informacyjnych – określa, co sprzyja, a co przeszkadza zapamiętywaniu – określa, jak można doskonalić pamięć (podaje przykładowe techniki) – próbuje zapamiętać wybrane informacje lub terminy, stosując jedną lub dwie wybrane techniki (np. łańcuchową metodę skojarzeń) – podaje różne znaczenia wyrazu <i>pamięć</i> i stosuje ten wyraz w różnych znaczeniach we własnych wypowiedziach – buduje związki wyrazowe z wyrazem <i>pamięć</i> – gromadzi synonimy wyrazów <i>pamięć</i>, <i>pamiętać</i>, <i>zapominać</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – sporządza listę warunków skutecznego zapamiętywania – wyjaśnia, w jakich sytuacjach warto skorzystać ze <i>Słownika dobrego stylu</i> M. Bańki – gromadzi słownictwo i związki frazeologiczne tematycznie związane z zapamiętywaniem i zapominaniem
8. Po co dziady?	1	A. Mickiewicz <i>Dziady</i> część II (Przedmowa i fragm.) <i>Dziady... nie tylko Mickiewiczowskie</i>	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie <i>Przedmowy</i> określa, skąd się wywodzi i na czym polega obrzęd dziadów – wyjaśnia, w jakim celu przywoływani są zmarli – określa nastrój panujący w cmentarnej kaplicy i wskazuje środki kompozycyjne i stylistyczne, którymi został osiągnięty – wyjaśnia, co to znaczy, że żywi i zmarli (czyli przodkowie) stanowią wspólnotę – wyjaśnia, czym jest motto – interpretuje motto II części <i>Dziadów</i> – wyjaśnia jego sens 	<ul style="list-style-type: none"> – określa, jakie wierzenia i jaka wizja świata leży u podstaw obrzędu dziadów – wskazuje, w jakich krajach odprawiane były dziady i podobne do nich obrzędy; wnioskuje, o czym świadczy powszechność tego typu obrzędów – określa, kim jest Guślarz i jaką rolę w obrzędzie odgrywa Starzec (*przypomina informacje o roli starych ludzi w kulturach oralnych)

9. Nieoceniona „wieść gminna”	1	A. Mickiewicz <i>O wieści gminna! ty arko przymierza...</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie wyrażenia „wieść gminna” – na podstawie przeczytanego fragmentu przedstawia cechy „wieści gminnej” i uzasadnia, że jest ona niezniszczalna – wnioskuje, jakie znaczenie ma poezja w życiu narodu – przytacza odpowiednie cytaty – wskazuje metafory opisujące „wieść gminną” i je interpretuje – wskazuje apostrofy – rozpoznaje czytany utwór jako lirykę, wskazując jej charakterystyczne cechy – krótko przedstawia lirykę jako rodzaj literacki – przedstawia pieśń jako gatunek liryczny – przedstawia apostrofę jako charakterystyczny środek liryki inwokacyjnej (na podstawie czytanego fragmentu) 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystując przypisy i informacje, wyjaśni, kim byli wajdeloci i jaką rolę odgrywali w dawnych społecznościach Litwy; porównuje z rolą starożytnych aoidów – odczytuje głośno fragment, z odpowiednią dykcją i modulacją (interpretuje głosowo) – wymienia i definiuje najważniejsze terminy związane z liryką (np. „ja” liryczne, bohater liryczny, liryka bezpośrednia i liryka pośrednia itp.)
-------------------------------	---	---	---	---

10. Kopernicki i inni	1–2	A. Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i> (fragm.)	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza i relacjonuje przeczytane fragmenty – wykorzystując informacje zawarte w przypisach – przedstawia bohaterów powieści (na podstawie fragmentów), określa ich zdolności i umiejętności, uczucia i motywy działania – przytacza odpowiednie cytaty – wyjaśnia, jakie znaczenie miały akcje podejmowane przez chłopców – wyjaśnia, dlaczego hitlerowcy chcieli zniszczyć pamięć o polskiej przeszłości – określa sposób prowadzenia narracji: wskazuje informacje o faktach, opinie i oceny – w wypowiedziach narratora wskazuje językowe wykładniki emocjonalności – syntezuje wiadomości o literaturze wspomnieniowej (pamiętnikarskiej): podaje najważniejsze cechy, relacje z rzeczywistością, wymienia gatunki i ich cechy, podaje przykłady – rozpoznaje tekst będący zapisem wspomnień 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym był mały sabotaż i jakie miał znaczenie dla mieszkańców okupowanej Warszawy – przytacza odpowiednie cytaty – uzasadnia, że podczas okupacji walka o pamięć była walką o zachowanie tożsamości narodowej – określa, w jaki sposób narrator przedstawia i ocenia bohaterów – określa, w jaki sposób narrator dynamizuje swoje opowiadanie, wprowadza elementy emocjonalności – wskazuje słownictwo oceniające i językowe wykładniki wartościowania – analizuje fragmenty literatury wspomnieniowej (określa, kim jest narrator, wskazuje elementy faktografii, wskazuje różnice między dziennikiem a pamiętnikiem itp.)
11. Epidemia utraty pamięci	1	G. G. Marquez <i>Epidemia w Macondo</i> Św. Augustyn <i>Wielka jest potęga pamięci</i>	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza, relacjonuje fragment, opowiada o przedstawionych w nim wydarzeniach – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne – określa, co dzieje się z ludźmi, którzy tracą pamięć – ocenia sposoby walki mieszkańców Macondo o zachowanie pamięci – czyta ze zrozumieniem fragment <i>Wyznań</i> św. Augustyna; wyjaśnia porównanie pamięci do pałacu 	<ul style="list-style-type: none"> – wnioskuje, dlaczego utrata pamięci została przedstawiona jako epidemia – dostrzega metaforyczny charakter przedstawionych wydarzeń i obrazów – w tekście św. Augustyna znajduje metafory odnoszące się do pamięci i je interpretuje

12. Poezja o pamięci	1–2	<p>Cz. Miłosz <i>Który skrzywdziłeś</i> Z. Herbert <i>Małe serce</i> L. Marjańska <i>Leta</i> J. Hartwig <i>Nagana</i> I. Karpowicz <i>Pamięć</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno utwory, stosując właściwą dykcję i artykulację – określa tematykę, nastrój, problematykę utworów – przedstawia własne propozycje ich odczytania – określa, co czytane utwory mówią o pamięci i w jaki sposób to robią – określa, kim jest „ja” liryczne i w jaki sposób się wypowiada – dostrzega intencje wypowiedzi lirycznej (np. ironię, sarkazm, groźbę) – rozpoznaje czytane utwory jako lirykę – rozpoznaje lirykę zwrotu do adresata – wskazuje zastosowane w utworach środki stylistyczne i określa ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> – recytuje wiersze i fragmenty prozy, interpretując je głosowo – podaje podstawowe informacje o autorach – interpretuje tytuły utworów – charakteryzuje postać mówiącą w każdym z utworów („ja” liryczne) i adresata („ty” liryczne) – dostrzega elementy gry słów, paradoksy itp.
Łącznie	15–18			

2. Od prawdy do legendy

- Funkcja legendy.
- Legenda a prawda historyczna.
- Bohaterowie legend.

1. Wśród legend	1	Fotografie kojarzące się z legendami (miejsca legendarne) Gra dydaktyczna: <i>Legendarna gra mistrzów</i>	– opowiada znane sobie legendy (zwłaszcza z własnego regionu), kojarząc je z miejscami i obiektami – w znanych sobie legendach wskazuje elementy historyczne i fantastyczne – podaje cechy legendy jako gatunku literackiego, odnajduje je w znanych przekazach – odróżnia gatunki literackie: baśń, legendę, podanie; wskazuje podobieństwa i różnice gatunkowe na konkretnych przykładach – rozpoznaje znane motywy baśniowe i legendowe – dostrzega wieloznaczność wyrazu <i>legenda</i> ; określa różne jego znaczenia w kontekstach – gromadzi związki frazeologiczne z wyrazem <i>legenda</i> – podaje synonimy wyrazu <i>legenda</i> (w różnych znaczeniach) – zna zasady pisowni nazw zabytków, parków, budowli itp.	– określa, w jaki sposób legenda „zmienia” miejsce, z którym jest związana – określa, jakie znaczenie miały legendy i podania dla społeczności, które je stworzyły – gromadzi legendy i podania z własnego regionu, znajduje je w internecie i innych dostępnych źródłach – tworzy legendę (zachowującą cechy gatunkowe) związaną ze współczesnym wydarzeniem lub postacią – poprawnie stosuje wyraz <i>legenda</i> oraz związki frazeologiczne z tym wyrazem w różnych znaczeniach
-----------------	---	--	--	---

2. Legendy narodowe	2	<p>B. Jedynak <i>Patriotyczny kostium</i> W. Kossak, J. Styka <i>Panorama raclawicka</i> Pomnik Tadeusza Kościuszki w Warszawie dłuta A. Popiela</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem tekst naukowy – znajduje w tekście potrzebne informacje – na podstawie przeczytanego tekstu określa, jakie znaczenie ma strój portretowanej wybitnej postaci – opisuje wskazane dzieła sztuki przedstawiające T. Kościuskę, wskazuje znaczące elementy stroju, upozowania i rekwizytów oraz odczytuje ich wymowę – wyjaśnia znaczenie wyrazu <i>insurekcja</i> – określa, jakie wartości, idee i tradycje symbolizuje postać T. Kościuszki – wskazuje przykłady innych postaci, które stały się legendami – wyjaśnia dlaczego (buduje krótką wypowiedź argumentacyjną) – poprawnie posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości (np. <i>patriotyzm</i>, <i>wierność</i>, <i>honor</i>) – poprawnie odmienia przez przypadki i zapisuje rzeczownik <i>patriotyzm</i> – redaguje własny życiorys (w tradycyjnej formie) – wie, czym się różni życiorys od CV – zna zasady pisania (i graficznego redagowania na komputerze) CV – pisze CV wybranej postaci (np. bohatera lektury lub filmu) 	<ul style="list-style-type: none"> – przetwarza informacje znalezione w tekście naukowym i stosuje je w wypowiedziach własnych – odczytuje symbolikę stroju T. Kościuszki ukazanego w malarstwie i na pomniku – wykorzystując informacje z tekstu, wyjaśnia sformułowanie „patriotyczny kostium” – w znanych wizerunkach T. Kościuszki wskazuje elementy legendy tej postaci – wyjaśnia, co to znaczy, że ktoś stał się legendą – przedstawia legendy kilku znanych postaci, odwołując się do ich życiorysów i uosabianych wartości – redaguje notę biograficzną na temat znanej postaci na podstawie samodzielnie znalezionych informacji – poprawnie redaguje CV, wykorzystując możliwości edytora tekstu
---------------------	---	--	---	---

<p>3. Śmierć rycerza lub W świecie rycerzy i herosów</p>	<p>2–3</p>	<p><i>Pieśń o Rolandzie</i> (fragm.) A. W. Labuda <i>Śmierć rycerza</i> Fragmenty eposów Homera (powtórzenie z pierwszej i drugiej klasy)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza, relacjonuje fragmenty utworu – podaje podstawowe informacje o <i>Pieśni o Rolandzie</i> jako utworze średniowiecznym – wskazuje w treści utworu elementy historyczne i legendarne – określa motywację postawy i decyzji Rolanda – w opisie śmierci Rolanda wskazuje elementy symboliczne – w obrazie śmierci Rolanda odnajduje wartości chrześcijańskie – wyjaśnia, na czym polega i czemu służy heroizacja Rolanda – odnosi do Rolanda terminy: <i>idealizacja, sakralizacja</i> – charakteryzuje Rolanda jako rycerza średniowiecznego – bierze udział w klasowej dyskusji na temat postaw Rolanda i Olivera: formułuje własne sądy i opinie, uzasadnia je, tworzy wypowiedzi argumentacyjne – rozpoznaje czytany utwór jako epikę, wskazuje cechy charakterystyczne dla tego rodzaju literackiego – w czytanych fragmentach dostrzega charakterystyczne cechy opisu bitwy, wskazuje charakterystyczne środki składniowe i stylistyczne – redaguje charakterystykę Rolanda jako idealnego rycerza średniowiecznego (tworzy plan własnej wypowiedzi, stosuje zasady organizacji tekstu, tworząc wypowiedź spójną pod względem logicznym i składniowym) – określa znaczenie wyrazu <i>ideal</i> i jego synonimów; precyzuje ich znaczenia, korzystając ze słowników – podaje związki frazeologiczne nawiązujące do motywów rycerskich – w sposób syntetyczny podaje informacje o eposach Homera, wymienia ich cechy gatunkowe i wpisaną w nie wizję świata, określa cechy stylu (w tym porównanie homeryckie) 	<ul style="list-style-type: none"> – w sposobie opowiadania o walce i śmierci Rolanda odnajduje wartości ważne dla średniowiecza – wnioskuje, dlaczego Roland i jego śmierć w walce stały się legendą – wskazuje środki stylistyczne i kompozycyjne służące idealizacji, heroizacji i sakralizacji Rolanda – wyjaśnia, co to znaczy, że Roland stanowi wzorzec osobowy rycerza średniowiecznego – porównuje hierarchię wartości człowieka średniowiecznego i współczesnego – podaje podstawowe informacje o średniowiecznej epice rycerskiej (<i>chanson de geste</i>) – w frazeologizmach nawiązujących do motywów rycerskich odnajduje elementu określonego systemu wartości – podaje w sposób syntetyczny zasady pisania dobrej charakterystyki bohatera literackiego – poprawnie stosuje w wypowiedziach własnych różne synonimy wyrazu <i>ideal</i> – przywołuje legendę Homera – porównuje ideał bohatera Homeryckiego z wzorcem średniowiecznego rycerza – porównuje Rolanda i herosów z eposów Homeryckich, zestawia ich postawy oraz systemy wartości
--	------------	---	---	--

<p>4. Między legendą a prawdą historyczną, czyli <i>Reduta Ordona</i></p>	<p>2</p>	<p>A. Mickiewicz <i>Reduta Ordona</i> <i>Prawdziwa biografia Juliusza Konstatego Ordona</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno wiersz, z właściwą dykcją i artykulacją, oddając jego sens – streszcza, relacjonuje utwór – wyjaśnia jego sens, wykorzystując informacje zawarte w przypisach – wykorzystuje znajomość kontekstu historycznego do zrozumienia wiersza i zawartego w nim przekazu – określa, kim jest narrator i z jakiej perspektywy opowiada o wydarzeniach – wskazuje sposób opisanego walczących przeciwników; odnajduje zasadę kontrastu i wyjaśnia jego funkcję – charakteryzuje Ordona, przytaczając właściwe cytaty – porównuje postać Ordona ukazaną w wierszu z prawdziwą biografią bohatera – wnioskuje, dlaczego A. Mickiewicz odszedł od prawdy historycznej – nazywa wartości związane z czynem Ordona – określa sposób przedstawienia cara i funkcję tego opisu – dostrzega sakralizację postaci Ordona; wyjaśnia jej funkcję – czyta ze zrozumieniem tekst informacyjny; znajduje w nim potrzebne wiadomości, przetwarza je i wykorzystuje we własnej wypowiedzi – poprawnie odmienia i zapisuje czasownik <i>wybuchnąć</i> – wskazuje związki składniowe w zdaniach – rozróżnia związki zgody i rządu, rozpoznaje je w podanych przykładach – dostosowuje formę orzeczenia do podmiotu, w razie potrzeby wykorzystuje słownik poprawnej polszczyzny – rozpoznaje różne rodzaje podmiotów i orzeczeń 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje wiersz głosowo, oddając jego sens i wyrażone uczucia – przedstawia okoliczności powstania <i>Reduty Ordona</i> (wyjaśnia podtytuł) – przedstawia wzorzec bohaterstwa utrwalony w <i>Reducie Ordona</i>, odczytuje go w kontekście historycznym – analizuje warstwę stylistyczną wiersza: wskazuje sposoby dynamizacji opowieści, wskazuje środki składniowe, animizacje i personifikacje, dźwiękonaśladowictwo, instrumentację głoskową, przerzutnie; określa ich funkcje – w sposobie przedstawienia walczących stron odnajduje wartościowanie (wartości i ich przeciwieństwa) – dostrzega związki wyrazów w bardziej skomplikowanych konstrukcjach składniowych – dostosowuje formę orzeczenia do różnych, także nietypowych rodzajów podmiotu
---	----------	---	---	---

<p>5. Ponad wodami potopu, czyli Sienkiewiczowska wizja obrony Jasnej Góry</p>	<p>2</p>	<p>H. Sienkiewicz <i>Potop</i> (fragm.) J. Suchodolski <i>Obrona Częstochowy</i> <i>Legenda o tym, jak św. Kinga z zakonnicami uratowała się na zamku w Pieninach</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – podaje podstawowe informacje o <i>Potopie</i> H. Sienkiewicza (treść, czas akcji, bohaterowie) – streszcza przeczytane fragmenty – rozpoznaje utwór jako epikę: określa czas i miejsce wydarzeń, wskazuje bohaterów, sposób prowadzenia narracji – przedstawia sytuację ukazaną we fragmentach (obrona Jasnej Góry) – porównuje sposób ukazania obrońców Jasnej Góry i napastników, wskazuje służące temu środki stylistyczne – przytacza opisy walki, wskazując charakterystyczne dla H. Sienkiewicza środki stylistyczne i określając ich funkcje – rozpoznaje zabiegi artystyczne: wyolbrzymienie, heroizację, sakralizację; określa ich cel – wskazuje środki artystyczne służące sakralizacji obrony Jasnej Góry na obrazie J. Suchodolskiego – wykorzystując załączony tekst informacyjny, określa, w jaki sposób H. Sienkiewicz zmienił fakty historyczne – wnioskuje, w jakim celu to zrobił – nazywa wartości wpisane w utwór H. Sienkiewicza (na podstawie fragmentów) – ocenia znaczenie wizji Sienkiewiczowskiej dla polskiej historii i kultury, a także własnego poczucia tożsamości narodowej – rozpoznaje utwór jako powieść historyczną – w sposób syntetyczny podaje informacje o powieści historycznej, wymienia jej najważniejsze cechy – pisze rozprawkę, w której prezentuje swoje sądy i opinie na temat prawa pisarza historycznego do deformacji prawdy historycznej (stosuje zasady pisania rozprawki, tworzy twórczy plan własnej wypowiedzi, redaguje wypowiedź spójną pod względem logicznym, kompozycyjnym i składniowym) 	<ul style="list-style-type: none"> – określa sposób wykreowania postaci przeora Kordeckiego – interpretuje obecność motywów cudowności w utworze; określa ich funkcje – znajduje nawiązania biblijne – charakteryzuje ukazane we fragmentach postaci obrońców Jasnej Góry, określa ich uczucia, postawy, system wartości – przytacza właściwe cytaty – ocenia, jaki obraz polskiego społeczeństwa wykreował H. Sienkiewicz w <i>Potopie</i> (na podstawie fragmentów) – porównuje obraz oblężenia twierdzy w <i>Potopie</i> i w legendzie o św. Kingie – porównuje stosunek do faktów historycznych w legendzie i w powieści H. Sienkiewicza (wskazuje różnice, np. wagę pierwiastka cudowności) – porównuje sakralizację obrony Jasnej Góry w literaturze i malarstwie: w powieści H. Sienkiewicza i na obrazie J. Suchodolskiego – wskazuje charakterystyczne cechy Sienkiewiczowskiej powieści historycznej („ku pokrzepieniu serc”) – wskazuje środki stylistyczne służące archaizacji języka i określa ich funkcje – porównuje znane powieści historyczne, oceniając sposób potraktowania w nich historii
--	----------	---	---	---

6. Ta sama legenda...	1	K. Pruszyński <i>Trębacz z Samarkandy</i> (fragm.)	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza, relacjonuje opowiadanie – wykorzystuje informacje zawarte w przypisach do zrozumienia sensu opowiadania i ukazanych w nim sytuacji – dostrzega i uzasadnia faktograficzny charakter utworu (przytacza odpowiednie fragmenty, konfrontuje z informacjami zawartymi w przypisach) – rozpoznaje utwór jako epikę: określa czas i miejsce wydarzeń, wskazuje postacie – określa sposób prowadzenia narracji (pierwszoosobowa) – określa funkcję różnych form czasowników w narracji (w czytanych utworach) – opowiada legendę o lajkoniku – wskazując na jej dwie wersje (na podstawie opowiadania) – zna podstawowe zasady głośnego opowiadania angażującego słuchaczy – wysłuchuje aktorskiego wykonania opowieści, odnajdując w nim sposoby angażowania słuchaczy – charakteryzuje ukazanych w opowiadaniu mieszkańców Uzbekistanu – ocenia, jakie znaczenie mają legendy dla społeczności, które je stworzyły – na podstawie opowiadania i załączonych informacji pisze krótką wypowiedź argumentacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje znajomość kontekstu historycznego do zrozumienia opowiadania (znajduje dodatkowe informacje w dostępnych źródłach, lokalizuje miejsca geograficzne, fakty i postacie historyczne itp.) – na podstawie opowiadania i samodzielnie znalezionych źródeł relacjonuje dramatyczne losy Polaków na Wschodzie – wskazuje perspektywę, z jakiej narrator opowiada o wydarzeniach – w sposobie sprowadzenia narracji dostrzega cechy gawędy – układa twórczy plan własnego opowiadania – wygłasza opowieść (np. wybraną legendę), stosując zasady pięknego, sugestywnego opowiadania; stosuje właściwą intonację i modulację głosu, posługuje się mimiką i gestykulacją, zwraca się do słuchaczy itp.
-----------------------	---	--	---	--

7. Legendy naszych czasów	2–3	K. Dowgiałło <i>Ballada o Janku Wiśniewskim</i> <i>Czarny czwartek. Janek Wiśniewski padł</i> , reż. A. Krauze	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystując informacje z przypisów, określa okoliczności powstania <i>Ballady o Janku Wiśniewskim</i> i wyjaśnia, kim był tytułowy bohater – nazywa uczucia i wartości przekazywane w pieśni – określa, jaka ocena wydarzeń z grudnia 1970 roku zawarta jest w utworze – słucha ballady w wersji śpiewanej, ocenia, w jaki sposób wpływa ona na odbiór utworu i zawartego w nim przekazu – uzasadnia, że <i>Ballada o Janku Wiśniewskim</i> stanowi przykład powstawania współczesnej legendy – poprawnie posługuje się słownictwem nazywającym postawy i wartości – buduje spójne wypowiedzi argumentacyjne związane z problematyką utworu – określa, jakie uczucia i refleksje wzbudził film <i>Czarny czwartek</i> – wykorzystuje znajomość kontekstu historycznego do zrozumienia sytuacji ukazanych w filmie – przedstawia własną propozycję odczytania filmu jako relacji o wydarzeniach historycznych – przedstawia rodzinę pierwszoplanowych bohaterów i ocenia, jaką funkcję pełni skoncentrowanie narracji filmowej na jej losach – ocenia postawy bohaterów indywidualnych i zbiorowości – wnioskuje, dlaczego słowa <i>Ballady o Janku Wiśniewskim</i> znalazły się w tytule filmu 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie informacji samodzielnie znalezionych w różnych źródłach pogłębia znajomość kontekstu historycznego – wnioskuje, co decyduje o tym, że niektóre postacie i wydarzenia autentyczne stają się legendami – ocenia ukazane w filmie relacje między władzą (PZPR) i społeczeństwem – nazywa wartości i antywartości ukazane w filmie – dostrzega w filmie motywy symboliczne i je interpretuje – wskazuje najważniejsze środki filmowe, za pomocą których ukazano dramat Polaków
Praca klasowa wraz z omówieniem	2+1	Praca sprawdzająca umiejętność pisania poprawnej, spójnej wypowiedzi na wskazany lub wolny temat (np. w formie rozprawki, charakterystyki, wskazanego rodzaju opisu).		

Łącznie	15– 17	
---------	-----------	--

3. Czas pogardy

- Pamięć o ofiarach zbrodni ludobójstwa.
- Przejycia ludności cywilnej w czasie konfliktów zbrojnych.
- Nienawiść i prześladowanie – dramat świata współczesnego.

1. Pamięć o czasie pogardy	1	Fotografie z podręcznika Pomniki ku czci ofiar wojny lub masowej zagłady w najbliższej okolicy	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się na temat oglądanych fotografii, kojarząc je z dramatycznymi wydarzeniami XX wieku – wykorzystuje znajomość historii, omawiając te wydarzenia – interpretuje wyrażenie „czas pogardy” – podaje cele, dla których ludzie upamiętniają masową zagładę i mordy – podaje przykłady znanych sobie pomników tego typu (zwłaszcza w najbliższej okolicy) – poprawnie stosuje w wypowiedziach wyrazy <i>dramat</i> i <i>tragedia</i> w różnych znaczeniach oraz pokrewne do nich – poprawnie stosuje słownictwo z kręgów znaczeniowych wyrazów: <i>zagłada</i>, <i>agresja</i>, <i>zło</i> – odbiera przekazy ikoniczne: odczytuje informacje przekazywane przez formy pomników – rozpoznaje w wypowiedziach: agresję, negatywne oceny, myślenie stereotypowe – dostrzega zagrożenia niesione przez niewłaściwe wypowiedzi i brutalne lub agresywne zachowania językowe 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia własne propozycje odczytania tekstu kultury, jakim jest pomnik ofiar (na wybranych przykładach) – interpretuje wymowę napisów, symbolikę przedstawień – podaje przykłady różnych form, jakie mogą przybierać pomniki – sporządza dokumentację miejsc pamięci w najbliższej okolicy – poprawnie stosuje bogate słownictwo z kręgów znaczeniowych wyrazów: <i>zagłada</i>, <i>agresja</i>, <i>zło</i> – wyjaśnia, jak za pomocą języka (wypowiedzi) można popsuć atmosferę, wywołać konflikt, okazać drugiej osobie brak szacunku
----------------------------	---	---	---	--

2. Piętno Holocaustu	3–4	I. Fink <i>Zabawa w klucz, Ślad</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystując informacje w przypisach, rozpoznaje faktograficzny charakter opowiadań – wykorzystuje znajomość kontekstu historycznego i biograficznego do zrozumienia treści utworów – rozpoznaje utwory jako epikę i opowiadania – dokładniej określa elementy świata przedstawionego: czas, miejsce, postacie – charakteryzuje postacie, przytaczając właściwe cytaty – wyjaśnia, co jest powodem zabawy „w klucz” i na czym polega ironia zawarta w tytule – określa, co wpływa na tragizm sytuacji bohaterów – wyjaśnia znaczenie terminów <i>Holocaust</i> i <i>Szoa</i>; poprawnie je zapisuje – posługuje się słownictwem i frazeologią związaną z wojną, zagładą, męczeństwem i śmiercią; ratowaniem i ocaleniem – podaje własną propozycję odczytania utworów i ją uzasadnia; tworzy wypowiedź argumentacyjną – poprawnie odmienia przez przypadki i zapisuje wyraz <i>getto</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej – stosuje poprawną pisownię wyrazu <i>żyd</i> małą lub wielką literą, w zależności od jego znaczenia w kontekście – w wypowiedziach rozpoznaje wyrazy poza związkami zdania; określa ich funkcje w podanych zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> – umieszcza ukazane w opowiadaniu sytuacje w realiach historycznych – określa sposób prowadzenia narracji w każdym z opowiadań – w opowiadaniu <i>Ślad</i> dostrzega obecność mowy pozornie zależnej – charakteryzuje przestrzeń, w której rozgrywa się scena z opowiadania <i>Zabawa w klucz</i> i wyjaśnia jej symbolikę – dostrzega wieloznaczność użytych w opowiadaniach wyrazów (np. <i>naprawdę, zabawa</i>) i określa ich funkcje – ocenia, co wpływa na siłę wyrazu utworów – wskazuje różnice stylistyczne i znaczeniowe synonimów wyrazów: <i>wojna, śmierć, męczeństwo</i>; poprawnie stosuje je w wypowiedziach własnych – za pomocą wyrazów poza związkami zdania sygnalizuje określony stosunek do treści wypowiedzi (np. niepewność, wątpliwość, pewność)
----------------------	-----	-------------------------------------	--	--

	1	<p><i>Z Wilhelmem Dichterem rozmawiają K. Janowska i P. Mucharski</i> <i>J. Olczak-Ronikier W ogrodzie pamięci (fragm.)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem teksty wspomnieniowe; rozpoznaje ich faktograficzny i autobiograficzny charakter – rozpoznaje wywiad – rekonstruuje wojenne losy autorów (na podstawie przeczytanych fragmentów) – na podstawie przeczytanych utworów i tekstów wspomnieniowych określa w sposób syntetyczny, na czym polegał dramat dzieci żydowskich podczas okupacji – wygłasza opowiadanie o losach wybranej postaci – określa uczucia i przeżycia wewnętrzne postaci ukazanych w czytanych tekstach; wskazuje środki artystyczne, które służą ich przekazaniu – redaguje opis przeżyć wewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> – określa, kim są osoby wypowiadające się i jakie jest ich doświadczenie Holocaustu (wykorzystuje informacje w przypisach i znajomość kontekstu historycznego) – ocenia, jaki ślad pozostawia na osobowości człowieka przeżyty koszmar Holocaustu – dostrzega opór przed relacjonowaniem tragicznych przeżyć (przytacza właściwe cytaty) – na podstawie poznanych utworów wskazuje różne postawy ludzi będących świadkami Holocaustu
--	---	--	---	---

<p>3. <i>Gadalem o powstaniu... – czyli powstanie warszawskie oczami cywila</i></p>	<p>2–3</p>	<p>M. Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i> (fragm.) <i>Warszawa w czasie powstania</i> (materiał informacyjny) A. Świrszczyńska <i>Budując barykadę</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia genezę <i>Pamiętnika</i> i jego autobiograficzny charakter – wykorzystuje znajomość kontekstu historycznego (powstanie warszawskie) do zrozumienia sytuacji ukazanych we fragmentach utworu – uzasadnia pisownię wyrażenia <i>powstanie warszawskie</i> małą lub wielką literą – w utworze wskazuje cechy pamiętnika jako gatunku literackiego – określa, kim jest narrator (autor) i z jakiej perspektywy opowiada o powstaniu – w wypowiedziach narratora wskazuje cechy języka mówionego i stylu potocznego; określa ich funkcje – opisuje sytuacje cywilnych mieszkańców Warszawy podczas powstania; wyjaśnia, na czym polegał ich heroizm – wskazuje opisy bitwy, bombardowania, ostrzału; określa, jakie środki stylistyczne służą podkreśleniu ich tragizmu – przedstawia przeżycia wewnętrzne i uczucia ludności Warszawy (cytuje właściwe fragmenty) – przedstawia swoje odczucia, refleksje i oceny związane z utworem – tworzy wypowiedź argumentacyjną – rozróżnia odmianę mówioną i pisaną, oficjalną i nieoficjalną (potoczną) języka polskiego; w sposób syntetyczny przedstawia ich cechy – określa, w jakich sytuacjach obowiązuje posługiwanie się odmianą oficjalną – interpretuje wiersz A. Świrszczyńskiej: rozpoznaje przedstawioną sytuację, określa, kim jest „ja” liryczne i inne postacie ukazane w utworze – nazywa postawy i uczucia bohaterów wiersza oraz związane z nimi wartości 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje przedstawione wydarzenia na planie Warszawy – wskazuje środki stylistyczne tworzące warstwę brzmieniową tekstu; wnioskuje, dlaczego właśnie ona jest szczególnie rozbudowana – wskazuje środki składniowe dynamizujące opisy i potęgujące napięcie – w konkretnych przykładach zdań analizuje składnię i ocenia funkcje jej „niedoskonałości” – uzasadnia, że utwór M. Białoszewskiego można odczytać jako hołd oddany mieszkańcom Warszawy; pisze rozprawkę na ten temat – interpretuje głosowo fragmenty utworu, stosując właściwą modulację głosu i eksponując zmiany nastroju – przekształca zdania: z odmiany nieoficjalnej na oficjalną i odwrotnie – przedstawia sytuacje, w których obowiązują różne stopnie oficjalności polszczyzny – porównuje wiersz A. Świrszczyńskiej z <i>Pamiętnikiem z powstania warszawskiego</i>: sytuację, perspektywę relacji, przeżycia ludzi, formę literacką
---	------------	--	--	---

<p>4. Komiks o powstaniu?</p>	<p>1</p>	<p>R. Szłapa, K. Konwerski <i>Sierpniowa Niobe</i> <i>Historia z dymkami</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – relacjonuje treść komiksu, przekształcając go w opowiadanie – przedstawia swoje odczucia i refleksje związane z komiksem – sytuuje przedstawione zdarzenie w kontekście historycznym – przedstawia własną propozycję odczytania tekstu kultury, jakim jest komiks i ją uzasadnia – wskazuje źródła tragizmu przedstawionych sytuacji – wyjaśnia tytuł, przywołując postać mitycznej Niobe (i jej symbolikę) – wskazuje środki artystyczne (np. cechy rysunku, kolorystyka, napisy w dymkach) typowe dla komiksu, które oddają grozę przedstawianej historii – czyta tekst informacyjny, wykorzystując zawarte w nim wiadomości do pogłębienia odbioru komiksu – przedstawia komiks jako gatunek współczesnej kultury masowej, wymienia jego cechy, tematy, nastrój itp. – ocenia przedstawianie w formie komiksu tragicznych wydarzeń historycznych, ludzkiego cierpienia itp.; – przedstawia swoje przemyślenia na ten temat w spójnej wypowiedzi argumentacyjnej – pisze wypracowanie (np. w formie rozprawki) na temat obrazu walczącej Warszawy w literaturze i sztuce (na wybranych przykładach); tworzy plan własnej wypowiedzi, stosuje organizację tekstu zgodną z wymogami formy wypowiedzi, tworzy spójną, logiczną wypowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje znajomość kontekstu historycznego do pogłębionego odbioru komiksu – porównuje sposób ukazania sytuacji cywilów w powstańczej Warszawie w <i>Pamiętniku</i> M. Białoszewskiego i komiksie <i>Sierpniowa Niobe</i> – podaje podstawowe informacje o historii komiksu – rozważa, czy komiks można już nazwać dziedziną sztuki – przedstawia i uzasadnia swoje zdanie na ten temat, odwołując się do przykładów – porządkuje wiadomości na temat obrazu czasów okupacji w literaturze: określa gatunki, odróżnia publicystykę i faktografię od dzieł typowo literackich, przedstawia różne perspektywy relacjonowania – pisze wypracowanie, w którym ujmuje w sposób syntetyczny swoje przemyślenia na temat obrazu okupacyjnej Warszawy w literaturze i sztuce; nadaje swojej pracy oryginalną, twórczą formę
-------------------------------	----------	--	--	--

5. Dramatyczne losy polskich zesłańców	1	J. Krzysztoń <i>Tulaczka</i>	<ul style="list-style-type: none"> – określa czas i miejsce wydarzeń (wykorzystuje znajomość kontekstu historycznego, lokalizuje miejsca na mapie Azji) – wyjaśnia, na czym polega faktograficzny i autobiograficzny charakter utworu (wykorzystuje informacje w przypisach i ramkach) – określa rodzaj narracji (trzecioosobowa) – opisuje uczucia i przeżycia wewnętrzne, jakich doświadczali Polacy przesiedleni w głąb ZSRR – nazywa wartości, które pomagały zesłańcom przetrwać trudne chwile 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie poznanych fragmentów i samodzielnie znalezionych informacji (oraz znajomości historii) przedstawia dramat Polaków przesiedlonych do azjatyckiej części ZSRR; wygłasza prezentację na ten temat – przytaczając cytaty, wykazuje, że narrator opowiada o wydarzeniach z perspektywy różnych osób; określa funkcje tego zabiegu
6. Holocaust naszych czasów	1	W. Tochman <i>Sznurek</i>	<ul style="list-style-type: none"> – relacjonuje, streszcza, opowiada czytane fragmenty – identyfikuje tekst jako reportaż – lokalizuje przedstawiane wydarzenia na tle historii Europy XX wieku, wskazuje na mapie miejsca, o których mowa – przedstawia bohaterów reportażu i ich losy, określa uczucia i przeżycia wewnętrzne – wskazuje różne sposoby informowania czytelnika o uczuciach i przeżyciach wewnętrznych opisywanych osób (przytacza cytaty) – określa, z jakiego punktu widzenia narrator (reportażysta) opowiada o wydarzeniach – ocenia zabieg kompozycyjny: przedstawianie dramatu ludobójstwa na przykładzie losów jednostek – opisuje refleksje i odczucia, jakie budzi utwór; tworzy spójną wypowiedź argumentacyjną – poprawnie stosuje pisownię wyrazu <i>muzułmanin</i> małą lub wielką literą, w zależności od jego znaczenia w kontekście 	<ul style="list-style-type: none"> – w czytanim tekście wskazuje cechy reportażu – określa różne problemy, które podejmuje autor w swym utworze – w czytanim reportażu wskazuje elementy literackie (artystyczne) – określa stosunek narratora do przedstawianych wydarzeń oraz sposoby jego sygnalizowania – dostrzega brak bezpośredniego komentarza odautorskiego i słownictwa nazywającego emocje – nazywa wpisane w utwór wartości i antywartości

	1	<p>J. Hatzfeld <i>Strategia antylop</i> (fragm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje utwór jako reportaż, wskazuje jego charakterystyczne cechy – na podstawie przeczytanego tekstu oraz informacji w przypisie opowiada o tragicznych wydarzeniach w Rwandzie – określa, na czym polegał dramat ludzi opisanych w reportażu (wskazuje zagrożenie zewnętrzne oraz przeżywany dramat wewnętrzny) – interpretuje tytuł – ocenia, jaki obraz człowieka i człowieczeństwa przedstawiają reportaże W. Tochmana i J. Hatzfelda (stosuje słownictwo nazywające wartości i antywartości) – przedstawia funkcje reportażu jako ważnego gatunku współczesnej publicystyki – w formie rozprawki przedstawia swoje sądy i przemyślenia na temat czytanych utworów; tworzy spójną wypowiedź argumentacyjną, w której odwołuje się do poznanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> – określa, kim są osoby opowiadające o aktach ludobójstwa; ocenia zastosowanie takiej perspektywy relacji – wskazuje środki (kompozycyjne, stylistyczne), które stosuje reportażysta, aby przekazać ogrom tragedii Rwandy – zabiera głos w dyskusji na temat sytuacji człowieka i człowieczeństwa w XX wieku w różnych częściach świata: przedstawia własne sądy i opinie, argumentuje, podaje przykłady, odwołując się do przeczytanych utworów
--	---	--	---	--

<p>8. Człowiek człowiekowi... – czyli poezja wobec zbrodni i nienawiści</p>	<p>2–3</p>	<p>W. Szymborska <i>Jacyś ludzie, Nienawiść</i> A. Zagajewski <i>Uchodźcy</i> Cz. Miłosz <i>Współcześni wygnańcy</i> M. Edelman, <i>Nienawiść jest łatwa</i> A. Wróblewski <i>Rozstrzelanie V</i></p>	<p>– czyta głośno wiersze i towarzyszące im wypowiedzi, podkreślając głosem nastrój, przesłanie, wyrażane uczucia – dokonuje analizy i interpretacji wierszy</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa tematykę i nastrój utworów • przedstawia sytuację liryczną w każdym z wierszy, nadawcę i adresata • rozróżnia lirykę bezpośrednią i pośrednią • wskazuje motywy składające się na obraz ludzkiego cierpienia • porównuje środki literackie (stylistyczne i językowe) oraz malarskie (obraz A. Wróblewskiego) służące ukazaniu dramatu prześladowanych • w wierszach W. Szymborskiej rozpoznaje ironię i określa jej funkcję • w wierszu <i>Nienawiść</i> rozpoznaje personifikację i określa jej funkcję • rozpoznaje charakterystyczne środki stylistyczne (np. metafory, apostrofy, paralelizmy składniowe, anafory) i określa ich funkcje • komentując wiersze, ze zrozumieniem posługuje się pojęciami nazywającymi wartości i ich przeciwieństwa (np. tolerancja – nietolerancja) <p>– dostrzega zróżnicowanie postaw etycznych, o których mówią wiersze – przedstawia własną propozycję odczytania wybranego wiersza i ją uzasadnia</p>	<p>– recytuje wiersze, interpretując je głosowo – określa problematykę utworów – charakteryzuje postać mówiącą w każdym z utworów i jej system wartości – dostrzega różne sposoby prowadzenia monologu lirycznego: zwrot do adresata, opis sytuacji (lirykę pośrednią) – wykorzystuje komentarz Cz. Miłosza do pogłębionego odczytania wiersza A. Zagajewskiego oraz wypowiedź M. Edelmana do pogłębionego odczytania wiersza Szymborskiej</p>
<p>Łącznie</p>	<p>13–16</p>			

5. Natura – raj utracony?

- Przejawy ludzkiej tęsknoty za naturą.
- Naukowy obraz natury a jej idealne wyobrażenia.
- Człowiek wobec natury.

1. Natura – wokół nas i w języku	1	Fotografie dekoracji roślinnych i ogrodów	<p>– wypowiada się na temat relacji człowieka i natury, potrzeby otaczania się roślinami itp.</p> <p>– tworzy spójne wypowiedzi argumentacyjne</p> <p>– posługuje się słownictwem oceniającym i wartościującym</p> <p>– opisuje przedstawienia raju we współczesnej kulturze i konfrontuje z własnymi wyobrażeniami</p> <p>– poprawnie używa w kontekstach synonimów wyrazu <i>przyroda</i>, odróżniając odcienie znaczeniowe i łączliwość frazeologiczną</p> <p>– gromadzi słownictwo i związki frazeologiczne z kręgów tematycznych związanych z przyrodą i roślinami</p> <p>– korzysta ze słownika frazeologicznego</p> <p>– poprawnie odmienia i zapisuje wyraz <i>gałąź</i></p>	<p>– ocenia próby ukwiecenia „betonowej pustyni” bloków</p> <p>– opowiada mity, które są związane z roślinami (narcyz, hiacynt, irys...)</p> <p>– samodzielnie dociera do źródeł zawierających informacje o tych mitach</p> <p>– stosuje w wypowiedziach bogate słownictwo i związki frazeologiczne z kręgów tematycznych związanych z przyrodą i roślinami</p> <p>– stosuje w zdaniach poprawne formy odmiany wyrazu <i>gałąź</i></p>
----------------------------------	---	---	--	--

<p>2. Przyroda, którą włada człowiek</p>	<p>2</p>	<p>W. Kalicki <i>Ostatnia</i> W. Mikołuszko <i>Piekielne raje przyrody</i> J. Bruegel starszy <i>Raj</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem teksty publicystyczne, znajduje w nich potrzebne wiadomości i wykorzystuje je w wypowiedziach własnych – rozróżnia gatunki publicystyczne (artykuł, wywiad, reportaż) – rozpoznaje wypowiedzi argumentacyjne, wskazuje tezę, argumenty, przykłady, wnioski – w czytanych tekstach odróżnia informacje o faktach od opinii – na podstawie przeczytanego tekstu redaguje krótką notatkę informacyjną, dążąc do zachowania stylu naukowego – określa, jakie postawy ludzi wobec przyrody przedstawione są w tekstach – zabiera głos w dyskusji na temat ochrony przyrody i szacunku do natury – uzasadnia swoje zdanie, wykorzystując znalezione informacje – stosuje zasady przemawiania (skutecznego przekonywania, zwracania się do odbiorców itp.) – interpretuje tytuł artykułu <i>Piekielne raje przyrody</i> – opisuje wyobrażenie raju na obrazie (opis dzieła sztuki); przedstawia jego mieszkańców i sposób usytuowania ich w przestrzeni, kolorystykę itp. – określa, jakie relacje między naturą a człowiekiem ukazuje obraz – przedstawia własne odczucia i refleksje związane z przeczytanym tekstem i obrazem 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystując znalezione informacje, formułuje własne sady i opinie o stosunku ludzi do zwierząt – w wypowiedzi argumentacyjnej wskazuje hipotezę, wyjaśnia, na czym polega jej kontrowersyjny charakter – redaguje notatkę o wilku workowatym, zachowując konsekwencję informacyjnego charakteru wypowiedzi – układa i wygłasza przemówienie na temat ochrony przyrody i troski o ginące gatunki – tworzy przejrzysty, logiczny plan własnej wypowiedzi – przestrzega zasad wygłaszania przemówień i skutecznego przekonywania słuchaczy – dostrzega oksymoroniczny charakter wyrażenia <i>piekielny raj</i> – porównuje wymowę obrazu J. Bruegla z tezą artykułu <i>Piekielne raje przyrody</i> – rozważa, dlaczego człowiek dążył do wyeliminowania drapieżników, preferując zwierzęta łagodne; wykorzystując pozyskane informacje, ocenia konsekwencje tego podejścia
--	----------	--	---	---

3. Style językowe	2		<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest styl językowy – wymienia podstawowe style językowe (naukowy, urzędowy, potoczny i publicystyczny) i podaje ich najważniejsze cechy; określa, w jakich rodzajach wypowiedzi występują – rozpoznaje style funkcjonalne w przykładowych tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie <i>styl językowy</i> – wskazuje cechy składni, słownictwa i środki stylistyczne charakterystyczne dla poszczególnych stylów – tworzy krótkie teksty utrzymane we wskazanych stylach
4. Co to znaczy: szanować naturę?	2	<p>L. Kołakowski <i>O szacunku wobec natury</i> E. Symonides <i>Ochrona przyrody to nie wymysł naszych czasów</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem teksty informacyjne, wyszukując potrzebne wiadomości – wskazuje historyczne początki ochrony przyrody i ich przyczyny – wskazuje tezy w wypowiedzi L. Kołakowskiego – wyjaśnia, czym jest związek frazeologiczny stały (frazologizm) i odróżnia go od luźnego; podaje przykłady – podaje przykłady frazeologizmów związanych z roślinami (kwiatami i drzewami) – wyjaśnia, czym jest list motywacyjny i jak powinien być napisany – pisze krótki list motywacyjny do wskazanego odbiorcy i we wskazanej sprawie – wykorzystuje edytor tekstu do poprawnego opracowania graficznego listu motywacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czemu hasło szacunku do natury, zdaniem filozofa, brzmi absurdalnie – rozróżnia związki frazeologiczne stałe i łączliwe – podaje przykłady różnych sytuacji, w których pisze się listy motywacyjne – pisze bardziej rozbudowany list motywacyjny – analizuje i porządkuje argumenty, których użyje w uzasadnieniu w liście motywacyjnym

<p>5. Tęsknota za utraconą arkadią</p>	<p>2</p>	<p>J. Parandowski <i>Cztery wieki ludzkości</i> <i>Pierwotny stan szczęścia</i> (z Księgi Rodzaju) Malowidło na wazie greckiej <i>Sztuka ogrodów</i> (materiał ilustracyjny)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada mit o czterech wiekach ludzkości – wyjaśnia, co symbolizują określenia: <i>złoty, srebrny, brązowy, żelazny</i> – odwołując się do Księgi Rodzaju, opisuje biblijny raj – określa, jakie było miejsce człowieka w biblijnym ogrodzie i jaką rolę wobec natury pierwotnie wyznaczył mu Stwórca – wskazuje i wyjaśnia motywy symboliczne obecne w biblijnym przedstawieniu raju – porównuje, jak Biblia i mitologia grecka przedstawiają pochodzenie człowieka oraz jego pierwotne relacje z naturą – opisuje ogród Hesperyd z wazy greckiej – wskazuje najważniejsze symboliczne znaczenia ogrodu – wymienia różne rodzaje ogrodów (np. francuski, angielski) – wymienia i krótko przedstawia „miejsca szczęśliwe”: Eden, Arkadię, Eldorado; zna ich przenośne znaczenie – podaje synonimy wyrazów: <i>arkadia, raj</i> (i pokrewnych) oraz związki frazeologiczne z tymi wyrazami; poprawnie je stosuje – zna zasady pisowni małą i wielką literą wyrazów: <i>arkadia, eden, eldorado, mekka</i> – redaguje opis ogrodu, urozmaicony stylistycznie i wykorzystujący bogate słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega podobieństwa w przedstawianiu początków ludzkości i jej dalszej historii przez różne kultury – porównuje wyobrażenie ogrodu w mitologii greckiej (malowidło wazowe) i w Biblii (Eden) – opowiada mity greckie, w których występuje motyw ogrodu i natury – przedstawia ogród jako dzieło sztuki – określa, co wyróżniało ogród francuski, a co angielski – w roli przewodnika „oprowadza” po ogrodzie, opisując jego cechy – poprawnie stosuje terminologię związaną z ogrodem – opisuje (na podstawie fotografii lub malarstwa) określony rodzaj ogrodu, uwzględniając jego charakterystyczne cechy
--	----------	--	--	---

6. Harmonia natury	2–3	<p>J. Kochanowski <i>Na lipę, Modlitwa o deszcz, Na most warszewski, Na dom Czarnolesie</i> Materiał do powtórzenia: J. Sztaudynger <i>Raba</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – podaje podstawowe informacje o J. Kochanowskim jak wybitnym poecie polskiego renesansu – określa (ogólnie), jakie miejsce zajmowały fraszki w jego twórczości – streszcza, relacjonuje, parafrazuje fraszki – wykorzystuje informacje podane w przypisach do zrozumienia archaicznych form językowych – podaje własne propozycje odczytania wybranych fraszek i je uzasadnia – wykorzystuje znajomość kontekstu biograficznego do odczytania fraszek <i>Na lipę</i> i <i>Na dom w Czarnolesie</i> – dokonuje analizy i interpretacji fraszek: <ul style="list-style-type: none"> • określa nadawcę i odbiorcę • opisuje nastrój, wskazując tworzące go środki stylistyczne • opisuje budowę wersyfikacyjno-składniową • określa, jaki obraz natury zawierają • wskazuje charakterystyczne środki stylistyczne i określa ich funkcje • określa wartości i postawy, o których mówią – komentując fraszki, ze zrozumieniem posługuje się słownictwem dotyczącym wartości – wyjaśnia, jakim gatunkiem jest fraszka, wskazuje jej cechy – wymienia rodzaje fraszek – wyjaśnia, jakimi środkami stylistycznymi są metafora, porównanie, wyliczenie; rozpoznaje je w tekstach – rozróżnia rodzaje metafor (np. ożywienie, uosobienie) – wskazuje słownikowe środki stylistyczne (np. wyrazy nacechowane ekspresywnie) 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie informacji z podręcznika (w tym przypisów) i samodzielnie znalezionych źródeł poszerza znajomość biografii poety – lokalizuje Czarnolas jako „małą ojczyznę” poety – wyjaśnia wskazane archaizmy występujące we fraszkach – porównuje obraz natury i stosunek człowieka do niej w poszczególnych fraszkach – wyjaśnia funkcje użytych personifikacji i antropomorfizacji – wyjaśnia pojęcie <i>arkadia</i>, odwołując się do mitologii greckiej – uzasadnia, że we fraszce <i>Na lipę</i> obraz natury można nazwać arkadyjskim – wskazuje stylizacje modlitewną – określa, jaki model życia szczęśliwego preferuje poeta – definiuje fraszkę jako gatunek literacki – definiuje podstawowe środki stylistyczne – w czytanych tekstach rozpoznaje środki stylistyczne i określa ich funkcje
--------------------	-----	---	---	---

7. Radosny trud	1	E. Orzeszkowa <i>Nad Niemnem</i> (fragm.)	<ul style="list-style-type: none"> – określa tematykę fragmentu – opisuje przedstawiony w nim krajobraz (przytacza cytaty) – określa nastrój – określa, w jakich sytuacjach zostali przedstawieni ludzie – charakteryzuje relacje między człowiekiem a naturą – redaguje opis wymarzonego, pięknego zakątka przyrody – w swojej wypowiedzi stosuje urozmaicone słownictwo i środki stylistyczne 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia rolę człowieka wobec natury, jaką przedstawiła E. Orzeszkowa – redaguje sugestywny, literacki opis (w twórczej, oryginalnej formie) zakątka przyrody
-----------------	---	---	--	--

8. Ogrody poetyckie	2–3	<p>Cz. Miłosz <i>Piosenka pasterska</i> L. Staff <i>Ogród przedziwny</i> J. Mehoffer <i>Dziwny ogród</i> L. A. Moczulski <i>Moje ojczyste strony</i> W. Szymborska <i>Urodziny</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno wiersze, z właściwą dykcją i intonacją – przedstawia własne propozycje ich odczytania – przypisuje czytane wiersze do liryki – określa nadawcę każdego z wierszy i sytuację, w której się wypowiada – określa uczucia i przeżycia wewnętrzne postaci mówiących – opisuje przedstawione w wierszach obrazy natury i wskazuje charakterystyczne środki stylistyczne, które je tworzą – dostrzega metaforyczność obrazów poetyckich i motywów – rozpoznaje charakterystyczne dla każdego z wierszy środki stylistyczne i określa ich funkcje – omawia funkcje elementów konstrukcyjnych wierszy takich, jak tytuł, apostrofa, puenta – określa, jakie wartości symbolizuje natura w wierszach (np. ogrody) – opisuje ukazany w każdym z wierszy stosunek człowieka do natury – redaguje opis dzieła sztuki, interpretuje obecność motywów fantastycznych – poprawnie stosuje synonimy: <i>idylla</i>, <i>sielanka</i> (i wyrazy do nich pokrewne) 	<ul style="list-style-type: none"> – recytuje (interpretuje głosowo) wiersze – uzasadnia własne propozycje odczytania wierszy i obrazu – uzasadnia przypisanie wierszy do liryki – opisuje budowę wersyfikacyjno-składniową wierszy i określa jej funkcje – w opisach ogrodów (Cz. Miłosza i L. Staffa) znajduje podobieństwa do ogrodów biblijnych i mitycznych oraz różnice i kontrasty – wskazuje nawiązania do motywów mitycznych i biblijnych; określa ich funkcje – w wierszu Staffa dostrzega motywy franciszkańskie – porównuje sposób przedstawienia ogrodu w wierszu L. Staffa i na obrazie J. Mehoffera
---------------------	-----	--	---	--

9. Przeróżające odkrycie	1	Y. Martel <i>Na bezludnej wyspie</i> (fragm.)	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza fragment – określa elementy świata przedstawionego – rozpoznaje rodzaj narracji (pierwszoosobowa) – wskazuje elementy fantastyczne – opisuje uczucia i przeżycia wewnętrzne bohatera (przytacza cytaty) – opisuje odczucia i refleksje pod wpływem utworu – przedstawia własną propozycję odczytania przedstawionej sytuacji – zabiera głos w klasowej dyskusji na temat sposobu przedstawienia natury i relacji z człowiekiem w powieści Y. Martela – uzasadnia swoje sądy i opinie 	<ul style="list-style-type: none"> – rozważa, jaki obraz natury przedstawia utwór: zagrażającej człowiekowi czy broniącej się przed nim – uczestniczy w dyskusji klasowej: uzasadnia własne zdanie, słucha wypowiedzi innych i przyjmuje ich poglądy lub polemizuje z nimi
10. Świat zagrożony	2	S. Lem <i>Jak ocalał świat</i>	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza, opowiada utwór – przypisuje go do epiki – rozpoznaje opowiadanie fantastycznonaukowe, wskazując najważniejsze cechy (wykorzystuje informacje z podręcznika) – opisuje świat przedstawiony w opowiadaniu – wyjaśnia, kim są bohaterowie, charakteryzuje ich – określa postawy prezentowane przez bohaterów i ocenia je – interpretuje tytuł – wnioskuje, jaką przestrozę niesie utwór – wskazuje neologizmy i określa ich funkcje w utworze – wyjaśnia, czym są neologizmy, a czym neologizmy artystyczne – podaje podstawowe informacje o S. Lemie jako wybitnym polskim pisarzu SF 	<ul style="list-style-type: none"> – szerzej uzasadnia, że utwór S. Lema należy do literatury SF (wykorzystuje samodzielnie znalezione informacje np. w encyklopedii, internecie) – w opowiadaniu wskazuje elementy humoru i absurdu; konfrontuje je z wagą tematyki; ocenia efekt – określa, z jakiej perspektywy narrator opowiada o wydarzeniach – podaje obszerniejsze informacje o twórczości S. Lema

Praca klasowa wraz z omówieniem	2+1	Pisanie na wskazany temat w wybranej przez nauczyciela formie (np. opis, opowiadanie) – praca dwugodzinna.
Łącznie	20–22	

Lektury od podszewki

Mądrość i siła ludu	2–3	A. Mickiewicz <i>Dziady</i> część II	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje utwór jako dramat, wskazując jego charakterystyczne elementy (tekst główny i poboczny, dialogi, chór...) – określa czas i miejsce wydarzeń – wymienia postacie i przedstawia ich role w obrzędzie – przedstawia zjawy, określa charakter ich win i głoszone prawdy moralne – charakteryzuje zawartą w dramacie zasadę moralną rządzącą światem (problem winy i kary) – nazywa wartości wpisane w utwór – opisuje nastrój utworu i środki, jakimi został zbudowany – dostrzega trójdzielność kompozycji utworu – określa funkcję chóru – rozpoznaje w dramacie elementy pogańskie i chrześcijańskie – bierze udział w inscenizacji fragmentu dramatu; przekazuje tekst głośno, wyraźnie, z odpowiednią intonacją i modulacją głosu 	<ul style="list-style-type: none"> – szerzej opisuje zawartą w dramacie wizję świata oraz porównuje ją ze współczesną – wnioskuje, jakie sposoby poznawania świata ceniła epoka A. Mickiewicza – charakteryzuje kompozycję utworu – określa funkcje powtórzeń – interpretuje motto w odniesieniu do całości dramatu – interpretuje zachowanie czwartego ducha – projektuje inscenizację fragmentu dramatu: wskazuje sposoby przekazania nastroju dzieła, uzasadnia wybór scenografii, oprawy muzycznej itp.
---------------------	-----	--------------------------------------	--	--

<p>W służbie małego sabotażu</p>	<p>5–6</p>	<p>A. Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystując informacje z podręcznika, podaje informacje o autorze i bohaterach utworu – uzasadnia, że <i>Kamienie na szaniec</i> mają charakter faktograficzny – wskazuje źródła informacji o kontekście historycznym i biograficznym powieści – przedstawia działalność Szarych Szeregów w czasie okupacji; wyjaśnia, czym był mały sabotaż – wymienia ważniejsze epizody z udziałem trójki pierwszoplanowych bohaterów – określa miejsca opisywanych wydarzeń, sytuując je na planie Warszawy – charakteryzuje ukazany w powieści obraz okupowanej Warszawy, sytuację i postawy jej mieszkańców – charakteryzuje bohaterów: <ul style="list-style-type: none"> • trzy pierwszoplanowe postacie • bohatera zbiorowego – polskich harcerzy zwracając uwagę na ich postawy, system wartości i ideały, przytacza właściwe cytaty – ocenia bohaterów, wyjaśnia, na czym polegał ich heroizm – interpretuje motto w kontekście całości utworu – redaguje wypowiedź, w której przedstawia swoje przemyślenia, opinie i refleksje związane z lekturą; stosuje słownictwo wartościujące i oceniające – redaguje opis sytuacji (wybranej sceny z utworu) 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystując informacje z podręcznika, relacjonuje losy utworu (okoliczności powstania itp.) – wyjaśnia, czym jest literatura faktu i jakiego typu dzieła obejmuje – interpretuje utwór w kontekście historycznym i biograficznym, wskazuje najważniejsze akcje z udziałem Grup Szturmowych – na podstawie samodzielnie znalezionych źródeł gromadzi i opracowuje materiały historyczne związane z utworem (biogramy, kalendaria, mapy, zdjęcia, słowniki itp.) – w tekście narratora wskazuje cechy gawędy i reportażu – określa zasadę kompozycji utworu – charakteryzuje porównawczo: Alka, Rudego i Zośkę – wyjaśnia, na czym polegał tragizm polskiej młodzieży żyjącej podczas okupacji – ocenia, jaki model heroizmu prezentowali bohaterowie <i>Kamieni na szaniec</i>
----------------------------------	------------	---	---	---

Dziwna podróż	5–6	Y. Martel <i>Życie Pi</i>	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza, opowiada, relacjonuje powieść – dostrzega trójdzielność kompozycji; określa tematykę każdej z części – przedstawia swoje odczucia i refleksje związane z lekturą – rozpoznaje <i>Życie Pi</i> jako utwór epicki, powieść – określa elementy świata przedstawionego (czas, miejsce, postacie, zdarzenia); wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne – określa sposób prowadzenia narracji (wykorzystuje informacje zawarte w odautorskim wstępie) – prezentuje ukazane w utworze postacie (w tym zwierzęta) i określa postawy, jakie one prezentują – charakteryzuje głównego bohatera (narratora), zwracając szczególną uwagę na jego stosunek do religii oraz natury (zwierząt) – określa wartości ważne dla Pi – w tekście znajduje elementy charakterystyki bezpośredniej i pośredniej – ocenia bohatera, porównując go z rówieśnikami – na podstawie powieści omawia ważne zagadnienia egzystencjalne i postawy etyczne (śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, wiara, samotność, współczucie, lojalność itp.); posługuje się słownictwem nazywającym wartości – określa, jakie relacje między człowiekiem a naturą ukazuje powieść – zabiera głos w klasowej dyskusji na temat powieści, przedstawia swoje sądy i opinie oraz je uzasadnia – pisze fikcyjny wywiad z Pi, zachowując poprawność tej formy publicystycznej – pisze na temat powieści pracę będącą wypowiedzią argumentacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> – decyduje, jaki rodzaj powieści prezentuje utwór (np. przygodowa, podróżnicza, psychologiczna) i uzasadnia swój wybór – porównuje utwór ze znanymi sobie powieściami podróżniczymi – ocenia funkcję wprowadzenia elementów fantastycznych – ocenia, jaką funkcję pełni pierwszoplanowa narracja – przedstawia i interpretuje walkę Pi o przetrwanie; wnioskuje, co przyczyniło się do jego ocalenia – ocenia dwie wersje zdarzeń (podane w zakończeniu) i ustosunkowuje się do nich; tworzy wypowiedź argumentacyjną – dostrzega paraboliczny charakter utworu – znajduje w powieści sformułowania o charakterze sentencji, interpretuje ich znaczenie – uczestniczy w klasowej dyskusji, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi – tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się
---------------	-----	---------------------------	---	---

Łącznie	12– 15	
----------------	-------------------	--

Ok. 90 godz. w I semestrze